

Sammendrag

Stadig flere byggherrer ser at det er lønnsomt å tenke miljø helt fra starten av et byggeprosjekt, og det er blitt vanskeligere å kreve miljøhensyn i de forskjellige delene av byggeprosessen. Allikevel er ikke miljøvennlig bygging infiltrert hos alle aktørene.

Det har etter hvert blitt vanlig å samle alle miljømålene for et prosjekt i et miljøoppfølgingsprogram (MOP). Et miljøoppfølgingsprogram er en beskrivelse av foretakets konkrete mål og aktiviteter for å oppnå bedre vern av miljøet ved utviklingen av et felt (stort eller lite). Tiltak som er iverksatt eller planlagt for å nå målene beskrives sammen med eventuelle frister som er satt for å iverksette tiltakene. Programmet kan også inneholde metoder og regler for oppfølging og evaluering under gjennomføring, fra planlegging til ferdig bygg og inn i driftsfasen. Det er brukt miljøoppfølgingsprogram i flere store byggeprosjekter inn- og utland de siste årene. Prosjektet Pilestredet Park i Oslo er et av dem.

Da det ble bestemt at Rikshospitalet i Oslo skulle flytte fra Pilestredet til Gaustad, ble det samtidig bestemt at området i Pilestredet skulle brukes til et byutviklingsprosjekt. "Pilestredet Park" skulle ha ca. 900 sunne boliger, kontorer, studielokaler og grønne parkområder. Prosjektet skulle være et foregangsprosjekt for byøkologi, noe som innebærer at det stilles strenge miljøkrav til planlegging, utbygging og drift. For å sikre ivaretagelsen av miljøhensyn gjennom hele prosessen ble det laget et miljøoppfølgingsprogram for Pilestredet Park.

Regjeringens miljøpolitikk bygger på den forutsetning at alle aktører i de ulike sektorene i samfunnet har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for sin virksomhet. I "Miljøhandlingsplan 2001-2004", utgitt av Kommunal og regionaldepartementet, blir miljø-satsningsområdene i bosteds- og byggesektoren beskrevet. Satsningsområdene fra 2001-2004 er:

- Øke arealeffektiviteten og ta mer hensyn til biologisk mangfold
- Energibruken i bygninger må senkes
- Helse- og miljøfarlig stoff i byggevirksomheten må kartlegges bedre, og bruken må reduseres
- Byggavfallsmengden må reduseres og gjenvinning/ombruksprosenten må økes
- Satse på god kvalitet og byggeskikk
- Legge til rette for å gjennomføre miljøvennlig forvaltning, drift og vedlikehold

Bygge- og anleggsnæringen tar også selv ansvar og har gitt ut flere rapporter og startet forskningsprogrammer (f. eks. Økobygg) ang. det å ta miljøhensyn i byggesektoren.

I forbindelse med oppgaven ble det snakket med flere av aktørene i Pilestredet Park for å danne et bilde av hvordan miljøoppfølgingsprogrammet fungerer. Bruk av et miljøoppfølgingsprogram er positivt fordi det gir aktørene økt spisskompetanse på miljø, det hever standarden i bygge- og anleggsnæringen, og det gir positiv profilering.

Konklusjonen på evalueringen på miljøoppfølgingsprogrammet på Pilestredet Park må være at det er et godt dokument med spesifikke krav, men det kunne vært bedre på noen områder. Mange av de negative punktene går på layout og formulering av krav. Dette er ting som enkelt kan rettes opp i fremtidige miljøoppfølgingsprogram.

De positive erfaringene går på at programmet er ambisiøst, detaljert – dvs. noe som faktisk hever standarden i byggebransjen og gir god tilgang på erfaring ved endt prosjekt.

En mal til et generelt miljøoppfølgingsprogram kan kun bestå av anbefalinger til hva som skal være med, hvordan det bør utformes og eksempler på tabeller etc. fordi hvert miljøprogram

må utvikles i samarbeid med sitt utviklingsprosjekt. Hvordan de forskjellige miljøaspektene skal vektlegges avhenger av prosjektets hensikt, kompetanse og området. Selv om noe fungerer i et prosjekt, er det ikke sikkert dette er beste løsning i et annet.

Et vellykket gjennomføring av miljøoppfølgingsprogrammet avhenger av at ansvaret for oppfølging er klart definert. Et miljøtiltak må "eies" av den som utfører det, ellers kan det være vanskelig å få det gjennomført slik det var tiltenkt. Programmet må være fleksibelt samtidig som det er klare definerte mål. På denne måten kan entreprenøren sette en pris på prosjektet som er konkurransedyktig. Målene må være skrevet på en slik måte at man enkelt ved prosjektslutt, kan vurdere måloppfyllelse.

Det er viktig med oppbygging og målsetting, men det er allikevel viktigst med hvordan aktørene fungerer sammen, og hvordan de klarer å løse konfliktene som dukker opp underveis. Den biten er minst like viktig som det å lage et godt dokument. Jeg tror et miljøoppfølgingsprogram allerede er blitt en så viktig del av byggenæringen at vi kan regne med at de er kommet for å bli.

Dersom hele rapporten ønskes, ta kontakt med:

NTNU - Institutt for bygg, anlegg og transport
tlf: 73 59 46 40

eller

Veileder for oppgaven Per Jostein Hovde
Tlf: 73 59 45 47